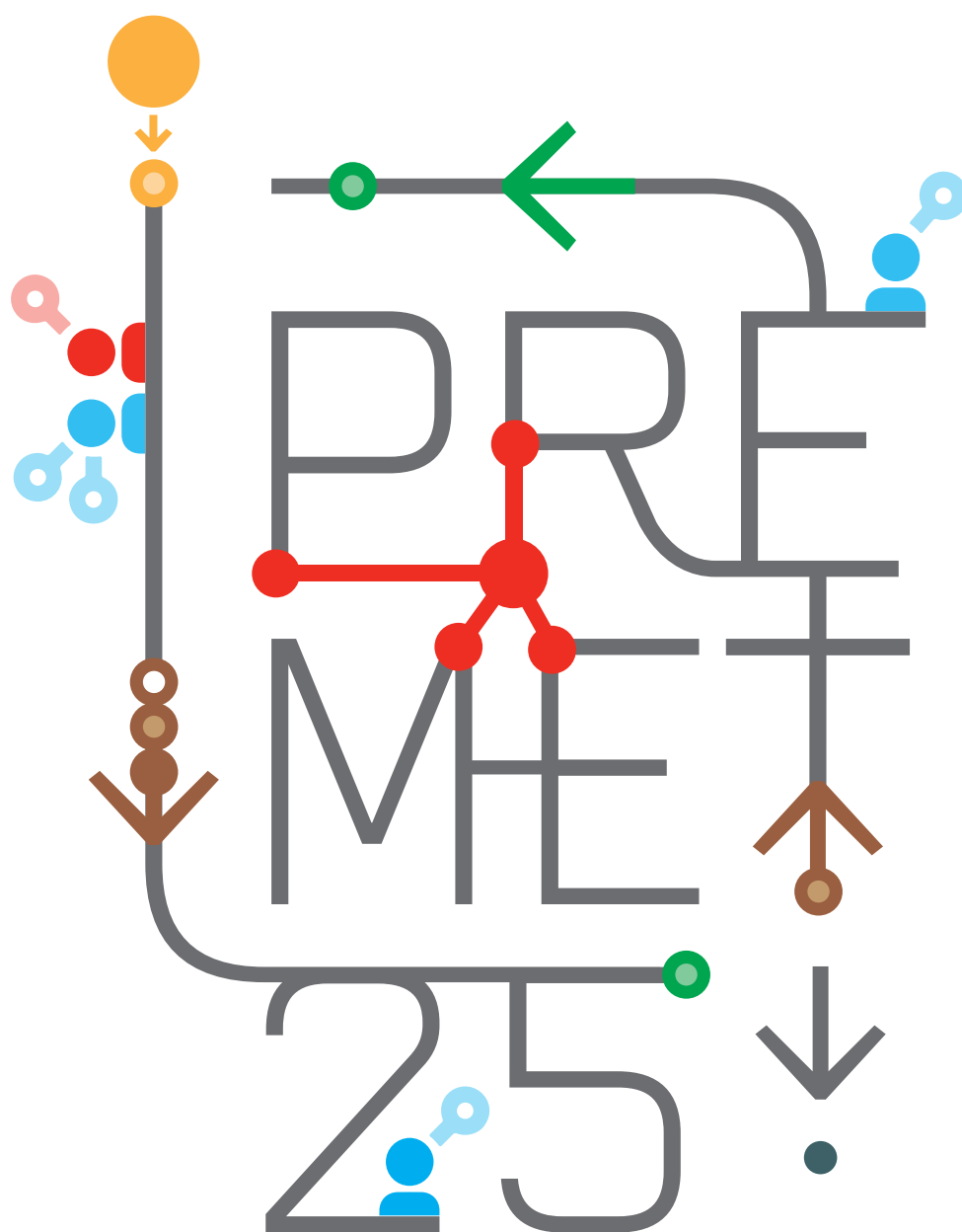

PREMET25 PROGRAMA METROPOLITÀ DE PREVENCIÓ I GESTIÓ DE RECURSOS I RESIDUS MUNICIPALS / 2019-2025

→ Glossari

Treball elaborat:

CARRER 60, 25-27.
EDIFICI Z, PLANTA 2
SECTOR A, ZONA FRANCA
08040 BARCELONA
T 932 237 400
F 932 237 414

www.bcnregional.com

br@bcnregional.com

Direcció:

Víctor Mitjans (AMB-DSPGR)

Marc Montlleó (BR)

Coordinació tècnica:

Víctor Mitjans (AMB-DSPGR)

Itzel Sanromà (BR)

Redacció:

Núria Cases (BR)

Laura Martínez (BR)

Col·laboradors:

L'equip tècnic i administratiu de Barcelona Regional

ADVERTIMENT

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, distribuïda, transformada, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars de la seva propietat intel·lectual.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	5
1. CONTINGUT DEL GLOSSARI.....	7
2. REFERÈNCIES	21

1. INTRODUCCIÓ

Aquest glossari actualitza el del PMGRM 2009-2016 incorporant nous termes que s'han fet servir als diferents documents del PREMET25.

Com a novetat cal remarcar que s'han agrupat els termes en diferents categories (vegeu figura següent). Aquesta innovació facilita la visualització del canvi conceptual que s'ha produït en el sector perquè no només s'inclouen termes relacionats amb la gestió clàssica dels residus sinó que s'incorporen termes vinculats amb la gestió de recursos.

Les agrupacions terminològiques principals són: recursos/gestió de recursos, residus/gestió de residus i conceptes transversals. Cadascuna de les categories s'ha subdividit en diferents grups. La categoria de recursos se subdivideix en producció, consum i recuperació de recursos. La categoria de residus, se subdivideix en tipus de residus, recollida de residus, tractament de residus i instal·lacions de gestió. Finalment, la categoria de conceptes transversals se subdivideix en economia circular i bioeconomia, indicadors ambientals, agents, plans de residus i estratègies i instruments econòmics.

RECURSOS/GESTIÓ DE RECURSOS

CONSUM

- Compra pública verda
- Consum immaterial / responsable
- Malbaratament alimentari
- Reutilització

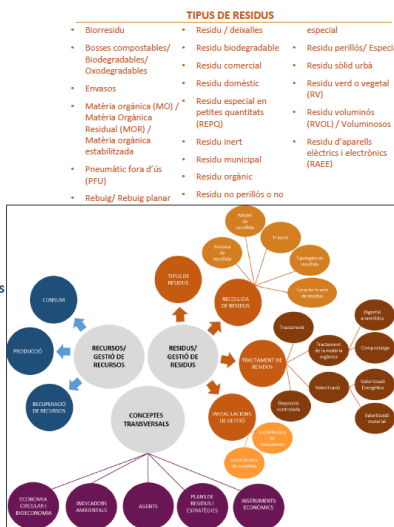
PRODUCCIÓ

- Desmaterialització
- Durabilitat / Reparabilitat / Reciclatge

- Ecodisseny
- Eco-innovació
- Obsolescència
- Reducció en origen
- Remanufactura de productes
- Responsabilitat ampliada al productor

RECUPERACIÓ DE RECURSOS

- Matèries primeres secundàries
- Matèries valoritzables
- Minería d'abocadors
- Preparació per la reutilització
- Reciclatge/ Infrareciclatge/ Suprareciclatge
- Recursos naturals/ Renovables/ No renovables
- Simbiosi industrial
- Subproductes

RESIDUS/GESTIÓ DE RESIDUS

TIPUS DE RESIDUS

- Biorresidu
- Residu / detalls
- Residu biodegradable
- Residu comercial
- Residu domèstic
- Matèria orgànica (MO) / Matèria Orgànica Residual (MOR) / Matèria orgànica estabilitzada
- Pneumàtic fora d'ús (PFU)
- Residu orgànic
- Residu no perillós o no especial
- Residu perillós/ Especial
- Residu sòlid urbà
- Residu verd o vegetal (RV)
- Residu voluminós (VVL) / Voluminosos
- Residu d'aparells elèctrics i electrònics (RAEE)
- Residu no perillós o no

SISTEMA DE RECOLLIDA

- Àrea d'aportació/ de vorera
- Bujol
- Contenedor
- Contenedors soterrats
- Contenedor de recollida selectiva
- Individualització de la recollida
- Recollida de residus
- Recollida en superfície

RECOLLIDA DE RESIDUS

TRACCIÓ

- Recollida pneumàtica

- Recollida porta a porta

- Separació en origen/ En origen

MODEL DE RECOLLIDA

- Model de segregació

- Model 5 fraccions

- Model multiproducte

- Model Residu Mínim

- Vidre

TRACTAMENT DE RESIDUS

TRACTAMENT

- Capacitat operativa actual (COA)
- Fluxos primaris/ secundaris
- Triatge
- Tractament biològic/biotractament
- Tractament mecànic/biològic (TMB)
- Estabilització aeròbia
- Tractament finalista/ Disposició del rebuig

TRACTAMENT DE LA MATÈRIA ORGÀNICA

- Biodegradabilitat / Material biodegradable/ Biodegradable
- Fermentació/Fermentable
- Estabilització biològica/ Bioestabilització/ Bioestabilitzat
- Bioassecat

INSTAL·LACIONS DE RECOLLIDA

- Deixalleria/ Punt verd
- Planta de triatge i classificació/ Triage
- Planta de transvasament o de transferència

PLANTA DE TRACTAMENT

- Abocador controlat/ Dipòsit controlat

- DC

- Planta descentralitzada

- Planta de compostatge

- Planta de digestió anaeròbica / Planta de metanització

- Planta de tractament de Restes/ Ecoparc

- Planta incineradora/ Incineradora

- Planta de valorització energètica

CONCEPTE TRANSVERSALS

ECONOMIA CIRCULAR I BIOECONOMIA

- Biomaterials/ Bioenergia/ Biocombustible/ Bioplàstics/ Bioproductes / Polihidroxialcanoat (PHA)
- Economia col·laborativa
- Economia de serveis

INDICADORS AMBIENTALS

- Anàlisi del Cicle de vida
- Aparençament i servei
- Circularitat material
- Eficiència ecoparc
- Eficiència energètica
- Eficiència en l'ús dels recursos
- Gasos amb efecte d'hivernacle (GEH)
- Generació de residus
- Impacte ambiental
- Petjada de carboni

AGENTS

- Possessor de residus
- Generador singular
- Gestor de residus
- Gran productor
- Productor de residus
- Sistema col·lectiu de responsabilitat ampliada al productor (SCRAP)
- Sistema integrat de gestió de residus (SIG)

PLANS DE RESIDUS I ESTRATÈGIES

- Estratègia residu zero
- PMES
- PMGRM
- PRECAT
- PSAMB

INSTRUMENTS ECONÒMICS

- Cànon a la disposició dels residus municipals
- Flanxa
- Incentiu econòmic
- Pagament per generació
- Sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn (SDOR)
- Taxa metropolitana de tractament de Residus (TMTR)

1. CONTINGUT DEL GLOSSARI

A

Adaptació al canvi climàtic: capacitat d'ajust dels sistemes naturals o humans al canvi climàtic i als seus impactes per a moderar-ne els danys o aprofitar-ne les oportunitats. ⁱ

Anàlisi del cicle de vida: metodologia d'avaluació d'impactes i disseny que avalua els impactes ambientals d'un producte o servei durant totes les etapes de la seva existència (extracció de matèries primeres, producció, distribució, ús i gestió com a residu).

Abocador controlat: vegeu *Dipòsit controlat*.

Àrea d'aportació/ Àrea de vorera: espai a la via pública on es disposen sistemàticament i conjunta contenidors de la recollida de residus municipals. La diferència entre àrea de vorera i àrea d'aportació es deu a la distància dels contenidors a l'usuari, essent menor en l'àrea de vorera que en l'àrea d'aportació.

Aprenentatge i servei: és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

Autocompostatge: ús de la tècnica del compostatge en origen per als residus orgànics del jardí i part del menjar. Engloba tant el compostatge domèstic com el compostatge comunitari (en un lloc comú per a diverses llars).

B

Bioassecat: procés de degradació aeròbia que assoleix alta temperatura amb ventilació forçada de manera que la matèria orgànica s'asseca de forma natural.

Biodegradabilitat: capacitat d'una substància per ser descomposta per microorganismes.

Biodegradable: que és susceptible de biodegradació.

Biodegradació: procés de descomposició de la matèria orgànica com a resultat de l'activitat microbiana.

Biocombustible: qualsevol combustible produït a partir de processos biològics en un període curt de temps, a diferència dels combustibles fòssils. ⁱⁱ

Bioeconomia: concepte que engloba la producció de recursos biològics renovables i la seva conversió en aliments per consum humà i animal, bioproductes i bioenergia per mitjà de la biotecnologia industrial. ⁱⁱⁱ

Bioenergia: energia derivada de la biomassa, sigui com a combustible fòssil, o processat com a líquids i gasos. Les tecnologies per a generar calor i electricitat inclouen calefacció de llenya per edificis, digestors de biogàs per la generació d'electricitat, i plantes de gasificació de biomassa per la generació de calor i electricitat. Inclou els biocombustibles. ^{iv}

Bioestabilitzat: material estabilitzat provinent dels residus orgànics que no s'han recollit separatament, obtingut de les plantes de tractament mecànic-biològic de la fracció resta i que no és apte per ús agrícola.

Bioestabilització: vegeu *Estabilització biològica*.

Biogàs: gas combustible constituït per una mescla de metà i diòxid de carboni en proporció aproximada del 60/40, que es produeix com a conseqüència de la digestió anaeròbia de la matèria orgànica biodegradable.

Biomaterials: materials basats en els recursos biològics (com la fusta, cultius o les fibres) que es poden utilitzar per a una ampla gamma de productes (construcció, mobles, paper, aliments, productes tèxtils, productes químics, etc.) i usos energètics (per exemple, biocarburants).^v Són renovables, biodegradables i es poden compostar.

Biometanització: vegeu *Digestió anaeròbica*.

Bioplàstics: plàstics que estan formats parcialment o totalment de recursos de la biomassa i/o plàstics que poden degradar-se mitjançant microorganismes en els sistemes naturals.^{vi}

Bioproductes: productes derivats totalment o parcialment de materials d'origen biològic, excloent els materials provinents de formacions geològiques i/o fossilitzats.^{vii}

Biotractament: vegeu *Tractament biològic*.

Biorresidu: residu biodegradable que pot tenir diversos orígens: manteniment de jardins i parcs, residus alimentaris i de cuina procedents de llars, restaurants, serveis de restauració col·lectiva o establiments de venda. Residus comparables procedents de plantes de transformació d'aliments i altres residus amb propietats de biodegradabilitat similars comparables quant a la seva naturalesa, composició i quantitat.^{viii}

Bosses biodegradables: bosses fabricades amb una matèria que és susceptible a biodegradació.

Bosses compostables: bosses fabricades amb una matèria primera que pot ser descomposta mitjançant un procés de compostatge.

Bosses oxodegradables: bosses de plàstic fabricades amb materials plàstics que inclouen additius que catalitzen la fragmentació del material plàstic no biodegradable en microfragments.^{ix}

Bujol: element de contenció destinat a la recollida de residus domèstics o comercials amb una capacitat inferior a la d'un contenidor i possibilitat de ser transportat manualment.^x

C

Cànons a la disposició dels residus municipals: impostos ecològics que s'apliquen als residus que van a parar a abocadors o incineradores. En la seva implantació a Catalunya són instruments econòmics que contribueixen al finançament del cost que comporta la implantació de la gestió sostenible dels residus municipals.

Canvi climàtic: canvi en el clima atribuït directament o indirectament a l'activitat humana, que altera la composició de l'atmosfera mundial i que se suma a la variabilitat natural del clima observada durant períodes comparables.

Capacitat operativa actual (COA): consisteix en el màxim de tones que es poden tractar en una planta sense ampliar o modificar les instal·lacions.

Caracterització de residus: determinació del tipus, composició, pes i/o volum i proporció dels diferents components d'una mostra de residus.

Circularitat material: grau en el qual l'economia és capaç de reduir la dependència de l'extracció de matèries primeres a través d'estratègies basades en la prevenció de residus i la seva correcta gestió un cop esdevenen residus.^{xi}

Combustible derivat de residus (CDR) (en anglès RDF: Refuse Derived Fuel): combustible produït a partir dels elements combustibles dels residus que pot utilitzar-se en instal·lacions industrials per substituir combustibles fòssils.

Combustibles sòlids recuperats (CSR) (en anglès SRF: Solid Recovered Fuels): combustibles sòlids produïts a partir de residus no perillosos que compleixen les especificacions establertes pel Comitè Europeu de Normalització CEN/TS 15359:2006.

Combustible sòlid recuperat biogènic (CSR biogènic): combustibles sòlids produïts a partir de la matèria orgànica.

Compost: producte orgànic, higienitzat i parcialment estabilitzat, que procedeix del procés de compostatge, l'ús del qual pot millorar l'estructura del sòl i proveir nutrients pel desenvolupament de les plantes.

Compostable: dit del material susceptible de ser compostat.

Compostador: recipient de petita mida on es disposa la matèria orgànica per a obtenir compost.

Compostatge: procés de transformació microbiològica aeròbica, sota condicions controlades, de residus orgànics en compost.

Compostatge casolà: fa referència a l'ús de la tècnica de compostatge de residus orgànics del jardí i/o de les restes de menjar realitzada *in situ* a l'habitatge.

Compostatge comunitari: fa referència a l'ús de la tècnica de compostatge de residus orgànics del jardí i/o de les restes de menjar de diverses llars gestionada de manera col·lectiva pels ciutadans/ciutadanes.

Compra pública verda: procés pel qual les autoritats públiques adquireixen mercaderies, serveis i obres amb un impacte mediambiental reduït durant el seu cicle de vida, en comparació amb les mercaderies, serveis i obres amb la mateixa funció primària que s'adquiriria en el seu lloc.^{xii}

Consum immaterial: aquell que no es recolza en béns materials, sinó bàsicament en serveis (lloguer, oci, etc.). Cal remarcar que l'ús de serveis també porta associat el consum dels béns materials necessaris per a proveir-los.

Consum responsable: aquell que es fa sota el paraigua d'un canvi d'actitud respecte el consum massiu i irreflexiu, és a dir, un consum ètic, sense influències excessives de la publicitat, sota necessitats reals i no induïdes, etc.

Contenidor: recipient de capacitat i formes diverses, obert o tancat, destinat a contenir i/o a transportar diferents tipus de residus.

Contenidor de recollida selectiva: recipient destinat a rebre exclusivament una part segregada en origen dels residus municipals, com ara vidre, paper, plàstic, matèria orgànica, piles, envasos lleugers, roba, etc.

Contenidor soterrat: contenidor col·locat sota del nivell del sòl. Des de la superfície només és visible una bústia per contenidor que serà utilitzada pels ciutadans per lliurar els seus residus.^{xiii}

D

Deixalleria: centre d'aportació i emmagatzematge selectiu de residus municipals que no són objecte de recollida domiciliària, amb l'objectiu de facilitar-ne la valorització o gestió correcta. Aquestes instal·lacions són d'ús de particulars, petits comerços i petites indústries d'acord amb les ordenances municipals.

Deixalles: terme col·loquial per definir els residus, generalment d'origen domèstic.

Desmaterialització: reducció de la quantitat de recursos materials necessaris per servir les necessitats de producció i consum de la nostra societat.^{xiv}

Deposició controlada: sistema d'emmagatzematge del rebuig dels residus en llocs condicionats a aquests efectes.

Digestat: material parcialment estabilitzat, resultat d'un procés de digestió.

Digestió anaeròbica: procés biològic anaeròbic pel qual substàncies o matèries orgàniques i inorgàniques es descomponen en altres compostos més senzills en absència d'oxigen i per l'acció dels microorganismes.

Digestor: reactor que es fa servir per a efectuar la digestió.

Dipòsit controlat (DC): instal·lació on es dipositen els residus en condicions controlades, es compacten i es cobreixen successivament amb capes de terra. El terreny on hi ha el dipòsit controlat s'impermeabilitza, els lixiviats es recullen i es depuren, i els gasos es gestionen amb aprofitament energètic o combustió. Un cop es clausura, aquest és restaurat i la seva superfície pot ser recuperada per a altres usos.

Disposició del rebuig: operació de tractament final, sovint la incineració o la deposició, a què se sotmet el rebuig, conjunt d'operacions que permeten el tractament finalista del rebuig, tractat o sense tractar, en condicions de seguretat ambiental. Les formes més comuns són la deposició controlada i la incineració.

Durabilitat: capacitat d'un producte de mantenir les seves funcions al llarg del temps i el grau en el que és reparable abans que esdevingui obsolet.^{xv}

E

Ecodisseny: incorporació de criteris ambientals en les diferents fases del cicle de vida de productes i serveis.

Eco-innovació: qualsevol forma d'innovació que representi un avenç important cap a l'objectiu de desenvolupament sostenible per mitjà de la reducció dels impactes al medi ambient, l'augment de la resiliència de la naturalesa a les pressions ambientals o un aprofitament més eficient i responsable en l'ús dels recursos naturals.^{xvi}

Economia circular: enfocament alternatiu a l'economia lineal tradicional (basada en la producció -ús-eliminació), en la que els recursos es mantenen en l'àmbit de producció-consum el màxim temps possible, disminuint les necessitats materials i energètiques en la

producció, extraient el màxim valor dels mateixos en la fase d'utilització dels productes, i maximitzant la recuperació i regeneració de recursos i materials al final de la seva vida útil.

Economia col·laborativa: es refereix a models de negoci en els que es faciliten activitats per mitjà de plataformes col·laboratives que creen un mercat obert per l'ús temporal de mercaderies o serveis oferts sovint a particulars. ^{xvii} S'identifiquen dos models d'economia col·laborativa: el model corporatiu on empreses privades actuen com intermediaris en l'intercanvi d'aquests béns o serveis obtenint beneficis econòmics i un model basat en la comunitat no vinculada necessàriament a un intercanvi monetari. ^{xviii}

Economia de serveis: model de negoci que consisteix en deixar de vendre productes per comercialitzar els serveis amb un valor afegit a partir dels productes.

Ecoparc: equipament ambiental per al tractament integral dels residus municipals. La seva funció és valoritzar la resta i/o FORM a través de diversos tractaments mecànics biològics.

Eficiència en l'ús dels recursos (en anglès: Resource efficiency): producció del màxim valor econòmic amb el menor ús possible dels recursos limitats del planeta, tot minimitzant els impactes al medi ambient.

Eficiència: en una instal·lació de tractament de residus es mesura per les tones de material valoritzable en funció de les tones d'entrada.

Eficiència energètica: la relació entre la producció d'un rendiment, servei, béns o energia i el consum d'energia. ^{xix}

Emergència climàtica: Situació mediambiental greu a escala mundial com a conseqüència de l'escalfament global, que requereix l'adopció de mesures concretes i immediates per a mitigar el canvi climàtic.

Envasos: es consideren envasos tot producte fabricat amb materials de qualsevol naturalesa i que s'utilitzi per contenir, protegir, manipular, distribuir i presentar mercaderies, des de matèries primeres, fins a articles acabats, en qualsevol fase de la cadena de fabricació, distribució i consum. També es consideren envasos tots els articles d'un sol ús utilitzats amb aquesta mateixa finalitat.

Envasos lleugers: fracció dels residus consistent en envasos amb la característica comuna de tenir una baixa relació pes/volum. Fonamentalment constituïda per ampelles i pots de plàstic, plàstic film, llaunes i brics.

Escalfament global: Procés d'augment gradual de la temperatura de la Terra, principalment per la intensificació de l'efecte d'hivernacle.

Estabilització aeròbia: procés de transformació microbiològica aeròbia, sota condicions controlades de residus en massa (residu municipal o resta) per a l'estabilització prèvia a un tractament finalista o per minimitzar la seva activitat biològica en ser dipositada en un dipòsit controlat.

Estratègia residu zero: filosofia basada en la reducció de la generació de residus fins a aconseguir que tot residu generat és reintroduït en el cicle de producció o als sistemes naturals.

Estriteca: equipament que proveeix d'estris als ciutadans mitjançant un lloguer, reduint la necessitat de comprar eines per ús individual.

_____ **F** _____

Fluxos primaris: quantitat de residus que arriben directament del circuit de recollida a les plantes de tractament o a destinacions finalistes.

Fluxos secundaris: rebutjos provinents de les plantes de tractament.

Fracció: Cadascuna de les categories en què es classifiquen els residus, generalment els residus municipals, segons la seva similitud o la gestió que se'n fa.

Fracció inorgànica dels residus municipals (FIRM): anomenada també «fracció seca» dels residus. Correspon als residus inorgànics, bàsicament materials plàstics, metàl·lics o mixtos – siguin o no envasos-^{xx}

Fracció orgànica dels residus municipals (FORM): anomenada també «fracció humida» dels residus. Correspon als residus orgànics, fonamentalment constituïda per restes de menjar (verdures, fruita, closques, peles, carn, peix, farines,...) i restes vegetals (jardineria i poda), susceptible de degradar-se biològicament.

Fracció resta: fracció residual dels residus municipals un cop efectuades les recollides selectives i que encara pot contenir materials valoritzables així com productes que tenen difícil sortida al mercat del reciclatge.

Fracció vegetal (FV): fracció dels residus municipals constituïda per restes vegetals de jardineria i poda, susceptible de degradar-se biològicament mitjançant compostatge.

_____ G _____

Gasos amb efecte d'hivernacle (GEH): components gasosos de l'atmosfera que absorbeixen i reemetten radiació infraroja, produïts tant per processos naturals com d'origen antropogènic. Els gasos amb efecte hivernacle regulats al Protocol de Kyoto són sis: diòxid de carboni (CO₂), metà (CH₄), òxid nítrós (N₂O), hidrofluorocarburs (HFC), perfluorocarburs (PFC), hexafluorur de sofre (SF₆) i trifluorur de nitrogen (NF₃).

Generació de residus: quantitat de residus produïts en un àmbit territorial o sectorial determinat.

Generador singular: activitat productora d'una o més fraccions de residus que per les seves característiques, localització, quantitat i qualitat dels seus residus pot ser susceptible d'una gestió específica que millori les possibilitats de valorització.

Gestió de residus: conjunt d'activitats que comprèn la recollida, el transport, l'emmagatzematge, la valorització, el tractament i la disposició dels residus. Abasta també el marc regulador de la gestió dels residus i les actuacions de prevenció i disseny de productes.

Gestor de residus: la persona o entitat, pública o privada, registrada per mitjà d'autorització o comunicació que realitzi qualsevol de les operacions que componen la gestió dels residus, sigui o no el productor dels mateixos. Existeix un sector informal que s'encarrega de gestionar els residus (pel seu valor econòmic) fet que provoca que aquest flux deixi d'estar comptabilitzat en el sistema.

Gran productor: empresa o institució que per les seves característiques constitueix un punt intensiu d'aportació de residus d'una determinada fracció al sistema, la qual cosa justifica l'adopció de mesures expressament orientades a la seva recollida específica.

_____ H _____

_____ I _____

Individualització de la recollida: acció que permet trencar l'anonimat de la recollida de residus identificant el generador i a la vegada responsabilitzant-lo de la seva gestió. També permet afavorir econòmicament aquells que millor segreguen els residus i penalitzar aquells que no ho fan tant bé.

Impacte ambiental: alteració de les característiques inicials del medi ambient provocada per l'activitat humana.

Impermeabilització: conjunt d'actuacions que es duen a terme en un dipòsit controlat, en basses de lixiviats, etc., a fi d'impedir la infiltració d'efluents contaminants cap al subsòl.

Impropis: elements estranys al contingut bàsic d'una determinada fracció dels residus municipals recollits selectivament.

Impuresa: material que es troba en petites proporcions en els materials recuperats i que en redueix la qualitat.

Incentiu econòmic: recompensa o penalització que s'utilitza per persuadir un sector econòmic, empresa o grup de treballadors a actuar de tal manera que s'obtinguin resultats que permetin planificar o assolir objectius polítics.^{xxi}

Incineradora: instal·lació de tractament tèrmic dels residus que consisteix en la combustió controlada d'aquests residus, amb una adequada gestió dels gasos, les cendres i les escòries generades.

Infraciclatge (en anglès: downcycling): procés pel qual els materials dels residus són transformats en matèries primeres secundàries si bé per a usos de menor qualitat que els materials originals.

Instal·lació de tractament de residus: lloc on es porta a terme el tractament de residus.

Instrument econòmic: qualsevol eina o mètode utilitzat per incentivar practiques que redueixin la generació de residus i penalitzin aquelles que en fomenten la generació.

_____ **J** _____
_____ **K** _____
_____ **L** _____

Lixiviació: procés de pèrdua de líquid d'un material, ja sigui per la pròpia humitat o perquè ha incorporat aigua.

Lixiviats: líquid resultant d'un procés de lixiviació. En el cas concret del residus, són els líquids que es generen en instal·lacions de tractament com dipòsits controlats, plantes de tractament mecànic-biològic o de compostatge com a conseqüència de la infiltració de les aigües de pluja, del contingut d'humitat del residu i, en el cas dels residus biodegradables, del contingut en matèria orgànica.^{xxii}

_____ **M** _____

Malbaratament alimentari: els aliments destinats al consum humà, en un estat apte per a ésser ingerits o no, que es retiren de la cadena de producció o de subministrament per a ésser descartats en les fases de la producció primària, la transformació, la fabricació, el transport, l'emmagatzematge, la distribució i el consumidor final, amb l'excepció de les pèrdues de la producció primària.^{xxiii}

Matèria orgànica (MO): matèria formada per estructures i teixits procedents d'organismes animals o vegetals que es descomponen mitjançant la intervenció de microorganismes.

Matèria orgànica estabilitzada: matèria orgànica difícilment biodegradable, inclosa la que ha sofert un procés de fermentació anaeròbic i/o aerobi fins a un grau suficient de maduració.

Matèria orgànica residual (MOR): matèria orgànica present en la fracció resta.

Material biodegradable: vegeu *Biodegradabilitat*.

Matèries primeres secundàries: són materials reciclats que poden ser utilitzats en els processos de manufactura en substitució a les matèries primeres.^{xxiv}

Materials valoritzables: residus que es poden tornar a utilitzar totalment o parcialment com a producte o matèria primera, i que, per tant, tenen un valor comercial o industrial.

Metà: hidrocarbur saturat, gas, de fórmula CH₄, incolor, inodor i inflamable, que es forma principalment durant la descomposició anaeròbica de la matèria orgànica. És un dels principals gasos d'efecte hivernacle.

Metanització: procés anaeròbic de transformació de matèries orgàniques en biogàs.

Mitigació del canvi climàtic: intervenció antropogènica que té per objectiu reduir les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle o millorar els embornals.^{xxv}

Model de recollida: conjunt de sistemes de recollida de residus i tractament posterior de les fraccions recollides desplegat en un àmbit territorial determinat.

Model de segregació: nombre i tipus de segregacions en origen demanades a l'usuari.

Model de recollida 5 fraccions: el més habitual. Segrega les següents fraccions: fracció orgànica, paper/cartró, vidre, envasos lleugers i resta.

Model multiproducte: segrega les següents fraccions: fracció orgànica, vidre, paper-cartró conjuntament amb els envasos lleugers, i fracció resta.

Model Residu Mínim: basat en el sistema humit/sec que demana la separació fonamentalment de la fracció orgànica. Inclou les següents fraccions: orgànica, paper-cartró, vidre i fracció inorgànica (envasos lleugers i la resta de materials que no han estat seleccionats).

_____ **N** _____
_____ **O** _____

Obsolescència: depreciació dels béns d'equipament com a conseqüència del progrés tècnic.

_____ **P** _____

Pagament per generació: mecanisme mitjançant el qual l'usuari del servei de recollida de residus paga la taxa d'escombraries en funció de la seva generació real de residus i del servei que obté per la seva gestió.^{xxvi}

Paper-cartró: fracció dels residus municipals constituïda per paper i cartró, independentment de si són envasos o no.

Petjada de carboni: diferència entre les emissions de gasos amb efecte d'hivernacle generades i evitades o reduïdes en un procés; s'expressa en unitats de CO₂ equivalent.

Planta descentralitzada: instal·lació de gestió de residus la mida i el criteri d'ubicació de la qual no respon únicament a una economia d'escala, sinó a un apropament als nuclis de generació dels residus.

Planta incineradora: vegeu *Incineradora*.

Planta de compostatge: instal·lació de tractament de residus orgànics mitjançant un procés de compostatge.

Planta de digestió anaeròbica/ planta de metanització: instal·lació de tractament de residus orgànics mitjançant un procés de digestió anaeròbia.

Planta de tractament: vegeu *Instal·lació de tractament de residus*.

Planta de transvasament o transferència: instal·lació que permet la millora logística de la gestió dels residus mitjançant emmagatzematge temporal, premsat, etc.

Planta de triatge i classificació: vegeu *Triatge*.

Planta de valorització energètica (PVE): vegeu *Valorització energètica*.

Planta integral de valorització de residus (PIVR): planta que integra processos de valorització material i energètica dels residus.

Polihidroxialcanoat (PHA): polièster lineal que es genera a partir dels àcids grassos volàtils resultants de la descomposició dels residus orgànics.

Posseïdor de residus: el productor de residus o la persona, física o jurídica, que estigui en possessió dels residus.

PMES: Programa metropolità d'educació per a la sostenibilitat.

PMGRM: Programa metropolità de gestió de residus municipals.

Pneumàtic fora d'ús (PFU): pneumàtics que han arribat al final de la seva vida útil i que esdevenen un residu.

PRECAT20: Programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya 2020.

PREMET25: Programa metropolità de prevenció i gestió de recursos i residus municipals 2019-2025.

Preparació per a la reutilització: operació de valorització consistent en la comprovació, neteja o reparació, mitjançant la qual productes o components de productes que s'hagin convertit en residus es preparen perquè puguin reutilitzar-se sense cap altra transformació prèvia.^{xxvii}

Prevenció de residus: conjunt de mesures preses abans que una substància, material o producte esdevingui residu i que redueixi: a. La quantitat de residus (inclosa la reutilització o l'extensió de la vida dels productes); b. Els impactes negatius sobre la salut de les persones o el medi ambient dels residus generats; c. El contingut de substàncies perilloses en materials i productes.

Productor de residus: qualsevol persona, física o jurídica, l'activitat de la qual produeix residus amb la seva activitat, o qualsevol persona que efectuï operacions de tractament

previ, de mescla o de qualsevol altre tipus que ocasionin un canvi en la naturalesa o en la composició d'aquests residus.

PSAMB: Pla de Sostenibilitat Ambiental de l'AMB.

Punt verd: vegeu *deixalleria*.

_____ Q _____
_____ R _____

Rebuig: flux residual procedent del tractament de residus que té per destí la disposició final.

Rebuig planar: rebuig de les línies de tractament mecànic biològic definida per la seva geometria planar.

Reciclabilitat: capacitat d'un producte a ser reciclat al final de la seva vida útil.

Reciclatge: qualsevol operació mitjançant la qual els materials de residus són transformats de nou en productes, materials o substàncies, tant si és amb la finalitat original com amb qualsevol altra. Inclou la transformació del material orgànic, però no la valorització energètica, ni la transformació en materials que s'hagin d'emprar com a combustible o per operacions de replè.

Recollida comercial: recollida específica dels residus municipals generats per l'activitat pròpia del comerç al detall i a l'engròs, l'hostaleria, els bars, els mercats, les oficines i els serveis. Pot tractar-se d'un servei públic o privat.

Recollida amb contenidors tancats uniportal: sistema en el qual els usuaris disposen d'una targeta identificativa o clau per utilitzar un o pocs contenidors assignats a l'habitatge que estan situats a la via pública.

Recollida amb contenidors tancats multiportal: sistema en el qual els usuaris poden utilitzar tots els contenidors que estan situats a la via pública utilitzant una targeta identificativa.

Recollida de residus: operació consistent en ajuntar residus, inclosa la seva classificació i emmagatzematge inicial amb l'objectiu de transportar-los a una instal·lació de tractament de residus.

Recollida en superfície: sistema de recollida consistent en ubicar a la via pública contenidors de diferent tipologia depenent de les característiques de la fracció a recollir.

Recollida municipal: recollida de residus municipals o d'alguna de les seves fraccions realitzada directament o indirectament pels ens locals.

Recollida pneumàtica: sistema de recollida mitjançant una xarxa subterrània de conduccions amb bústies exteriors per al lliurament de residus que són recollits mitjançant mecanismes d'aspiració centralitzats.

Recollida porta a porta: sistema de recollida consistent en el lliurament dels residus al servei municipal de recollida davant la porta de casa, en uns dies i hores determinats per a cada fracció.

Recollida porta a porta individualitzat: sistema que consisteix a recollir els residus a través de cubells o bosses individuals davant de cada portal; els usuaris emmagatzemen dins el seu habitatge els residus fins al moment indicat segons el calendari de recollida.

Recollida porta a porta col·lectiu: sistema que recull els residus davant de cada portal mitjançant contenidors petits amb capacitat suficient pels residus provinents de desenes d'habitatges; els usuaris emmagatzemen dins el seu edifici els residus fins al moment indicat segons el calendari de recollida. Requereix espai comunitari dins o al voltant de l'edifici per emmagatzemar temporalment els contenidors però no d'espai específic a la via pública.

Recollida selectiva: recollida en la qual els fluxos de residus s'emmagatzemen per separat, segons tipus i naturalesa, per permetre un tractament de valorització específic.^{xxviii}

Recollida selectiva bruta: inclou tots aquells residus recollits mitjançant els sistemes disposats pels municipis per a la recollida selectiva. Inclou, per tant, els impropis, és a dir, aquells residus que trobem en cadascun dels sistemes de recollida però que no corresponen a la fracció principal.

Recollida selectiva neta: inclou aquelles fraccions recollides selectivament exceptuant els impropis que continguin.

Recursos naturals: matèries primeres provinents de la natura que poden ser utilitzades per la producció econòmica o el consum.^{xxix}

Recursos naturals renovables: aquells recursos naturals que, després de la seva explotació, poden retornar als seus nivells d'estoc previs mitjançant processos naturals de creixement o renovació. Aquests poden arribar a un nivell d'explotació en el que la seva regeneració pot arribar a ser impossible.^{xxx}

Recursos naturals no renovables: aquells recursos naturals que no poden ser regenerats després de la seva explotació.^{xxxi}

Reducció de residus: vegeu *Prevenició de residus*.

Reducció en origen: disminució del volum o la perillositat dels residus generats en un procés productiu mitjançant pràctiques adequades i/o la modificació de processos que impliquin l'ús de tecnologies més netes o d'equips més eficients, la substitució de matèries primeres o la modificació de la composició dels productes, la millora dels sistemes de distribució, etc.

Remanufactura de productes: sèrie d'etapes de fabricació que actua sobre una part o un producte al final de la seva vida útil per tal que torni a funcionar com si fos nou o millor, amb la garantia corresponent.^{xxxii}

Reparabilitat: dit de la capacitat d'un producte de ser reparat al llarg de la seva vida útil.^{xxxiii}

Residu: substància o objecte de què el seu posseïdor es desprengui o tingui la intenció o l'obligació de desprendre-se'n.^{xxxiv}

Residu biodegradable: residu susceptibles d'experimentar biodegradació (matèria orgànica, paper i cartró, fusta, etc.)

Residu comercial: residu municipal generat per l'activitat pròpia del comerç al detall i a l'engròs, l'hostaleria, els bars, els mercats, les oficines i els serveis. Són equiparables a aquesta categoria, als efectes de la gestió, els residus originats a la indústria que tenen la consideració d'assimilables als municipals.

Residu domèstic: residu municipal que prové de les activitats domèstiques.

Residu especial: vegeu *Residu perillós*.

Residu especial en petites quantitats (RE PQ): residus municipals especials (perillosos), que es generen en petites quantitats, de manera dispersa pel territori en múltiples activitats productives.

Residu municipal (RM): residu generat als domicilis particulars, els comerços, les oficines, els serveis, i també els que no tenen la consideració de residus especials i que per llur naturalesa o composició es poden assimilar als que es produeixen en els dits llocs o activitats. Tenen també la consideració de residus municipals els residus procedents de la neteja de vies públiques, zones verdes, àrees recreatives i platges, els animals domèstics morts, els mobles, els estris i els vehicles abandonats, els residus i els enderrocs procedents d'obres menors i reparació domiciliària.

Residu no perillós (o no especial): aquell residu que no es classifica com a perillós ni inert.^{xxxv}

Residu orgànic: fracció de residus municipals formada per la fracció orgànica i la fracció vegetal.

Residu perillós (o especial): classe de residu que, en funció de les seves característiques de corrosivitat, reactivitat, explosivitat, toxicitat, inflamabilitat i patogenicitat, pot presentar risc a la salut pública o causar efectes adversos al medi ambient. Coincideixen amb aquells residus qualificats com a perillosos per la Decisió de la Comissió 2001/118/CE.

Residu verd o vegetal (RV): residu d'origen vegetal, procedents de jardineria, poda de parcs i jardins urbans, neteja de boscos, etc.

Residu voluminós (RVOL): residus municipals que, per la seva grandària i naturalesa, s'han de recollir i tractar de manera específica.

Residus d'aparells elèctrics i electrònics (RAEE): aparells elèctrics i electrònics, els seus materials, components, consumibles i subconjunts que els componen, procedents tant de llars particulars com d'usos professionals, a partir del moment en el qual passin a ser residus.

Responsabilitat ampliada del productor (RAP): principi de política pública que té com a objectiu promoure millores ambientals en el cicle de vida dels productes mitjançant l'ampliació de les responsabilitats del fabricant a les diverses parts de tot el cicle de vida del producte, i especialment a la recollida, reciclatge i disposició del producte.^{xxxvi}

Resta: vegeu *Fracció resta*.

Reutilització: qualsevol operació per la qual un producte o els seus components que no són residus són tornats a utilitzar per al mateix propòsit pel qual van ésser concebuts.

_____ S _____

Separació en origen: separació de les diferents fraccions de residus en recipients diferenciats, en el mateix lloc i moment en què es generen, a fi de facilitar-ne la recollida i valorització posterior.

Simbiosi industrial: estratègia empresarial que consisteix a connectar diverses indústries i entitats ubicades dins d'un mateix territori en una única xarxa on es busquin i es posin en marxa solucions innovadores per tal de maximitzar l'ús de recursos (materials, energia, aigua, béns, experiència, logística, etc.), tancar el cicle dels materials i avançar cap a l'economia circular.^{xxxvii}

Sistema Col·lectiu de Responsabilitat Ampliada del Productor (SCRAP): model de responsabilitat ampliada del productor pel qual les empreses responsables de posar al mercat els productes han de pagar un import a una societat gestora constituïda pels mateixos fabricants del producte/residu específic per tal de gestionar per si mateixes i finançar la gestió amb la finalitat d'assegurar el compliment dels objectius de reciclatge i valorització segons la normativa vigent.

Sistema de Dipòsit, Devolució i Retorn (SDDR): model de gestió, generalment per als envasos, en què l'envasador implanta un sistema per recuperar físicament els seus envasos posats al mercat per a la seva posterior reutilització (SDDR reut) o valorització material (SDDR vm). Per garantir aquest retorn, l'envasador cobra un import en concepte de dipòsit al client, import que és retornat en el moment de fer efectiva la devolució de l'envàs. Aquest procés es produeix en tota la cadena de distribució i comercialització, fins al consumidor final.

Sistema de recollida: determinat per la ubicació dels punts de recollida; bàsicament es diferencia segons si la recollida es fa porta a porta al punt de generació o si l'usuari ha de desplaçar-se fins a un punt d'aportació (més o menys distant segons si es tracta d'una àrea de vorera, àrea d'aportació, establiment especialitzat, deixalleria, etc.).

Sistema Integrat de Gestió de residus (SIG): vegeu *Sistema Col·lectiu de Responsabilitat Ampliada del Productor*.

Subproductes: matèries que s'utilitzen com a substituïts de productes comercials i/o de primeres matèries i que són recuperables sense necessitat de sotmetre'ls a operacions de tractament.

Supraciclatge (*upcycling*): procés pel qual els materials dels residus són transformats en matèries primeres secundàries per a usos de major qualitat que els materials originals.

_____ T _____

Taxa Metropolitana de Tractament de Residus (TMTR): taxa aplicada en l'àmbit metropolità de Barcelona que contribueix a finançar el tractament dels residus municipals mitjançant les diferents instal·lacions i sistemes metropolitans de reciclatge, valorització, etc. d'acord amb la legislació vigent.^{xxxviii}

Tractament: qualsevol operació de valorització o eliminació, inclosa la preparació anterior a la valorització o eliminació.

Tractament biològic: tractament per biodegradació de fluxos de matèria orgànica recollits selectivament.

Tractament de lixiviats: conjunt d'operacions que tenen per objecte reduir el potencial contaminant dels lixiviats.

Tractament de residus: operació o conjunt d'operacions que tenen per objecte modificar les característiques físiques, químiques o biològiques d'un residu per tal de reduir o neutralitzar les substàncies perilloses que conté, recuperar-ne matèries o substàncies valoritzables, facilitar-ne l'ús com a font d'energia o adequar el rebuig a la deposició.

Tractament finalista: qualsevol operació de disposició dels residus o de valorització energètica.

Tractament mecànic/biològic (TMB): procés de tractament dels residus que permet obtenir biogàs a partir de la matèria orgànica, recuperar materials per reciclar-los i estabilitzar el rebuig, de manera que es redueix el volum i la reactivitat dels residus que van a disposició final.

Tractament tèrmic dels residus: qualsevol procés destinat a la transformació dels residus en el que intervingui l'energia calorífica (incineració, assecatge, etc.).

Triatge: classificació, selecció i/o condicionament de residus que no han estat separats en el mateix lloc on s'han generat, que té per objecte facilitar-ne la valorització posterior.

_____ **U** _____

_____ **V** _____

Valorització: qualsevol operació de gestió de residus que permeti substituir materials que d'una altra manera s'haurien emprat per a complir una funció particular, o que el residu sigui preparat per a complir aquesta funció. En tot cas, es considera valorització qualsevol dels processos enumerats a l'annex II de la Directiva 2008/98/CE, sobre els residus.

Valorització energètica: aprofitament dels residus amb la finalitat de produir energia alternativament a l'ús d'altres fonts¹.

Valorització material: vegeu *reciclatge*.

Valorització material primària: inclou els materials provinents de la recollida selectiva neta que tenen com a destí la recuperació material o reciclatge.

Valorització material secundària: inclou els materials recuperats mitjançant les plantes de tractament de la fracció resta o les escòries recuperades de les incineradores.

Vidre: fracció dels residus municipals constituïda per envasos de vidre.

Voluminosos: vegeu *Residu voluminos*.

¹ La incineració de residus municipals es considera una operació de valorització quan l'eficiència energètica sigui igual o superior a: 0,60 tractant-se d'instal·lacions en funcionament i autoritzades conforme a la legislació comunitària aplicable des d'abans de l'1 de gener de 2009; 0,65 tractant-se d'instal·lacions autoritzades després del 31 de desembre de 2008.

2. REFERÈNCIES

-
- i Definició extreta de la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic
- ii Definició adaptada del document "Urban biocycles" de la fundació Ellen MacArthur.
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/urban-biocycles>
- iii Definició adaptada del document "Urban biocycles" de la fundació Ellen MacArthur.
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/urban-biocycles>
- iv Definició adaptada del document "Urban biocycles" de la fundació Ellen MacArthur.
<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/urban-biocycles>
- v Comunicació del Pla d'Acció del Paquet Economia Circular.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>
- vi Definició adaptada del document "Bioplastics in a circular economy: the need to focus on waste reduction and prevention to avoid false solutions", Joint position paper Zero waste Europe. <https://euagenda.eu/publications/bioplastics-in-a-circular-economy-the-need-to-focus-on-waste-reduction-and-prevention-to-avoid-false-solutions>
- vii Definició extreta de la web de la Comissió Europea. DG growth.
http://ec.europa.eu/growth/sectors/biotechnology/bio-based-products_es
- viii Proposta de Directiva per la que es modifica la Directiva 2008/98/CE, sobre residus.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52015PC0595>
- ix Directiva 2015/720 per la que es modifica la Directiva 94/62/CE en el que es refereix a la reducció del consum de bosses de plàstic lleugeres.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32015L0720>
- x Ordenança municipal de l'ajuntament d'Argentona. <https://docplayer.es/86999743-Ordenanca-municipal-de-recollida-de-residus-al-municipio-d-argentona.html>
- xi Definició adaptada del document "Circular by Design" de l'Agència Europea de Medi Ambient. <https://www.eea.europa.eu/publications/circular-by-design>
- xii Definició adaptada de la Comunicació (COM (2008) 400) "Public procurement for a better environment". http://ec.europa.eu/environment/gpp/what_en.htm
- xiii Agència de residus de Catalunya.
http://residus.gencat.cat/ca/ambits_dactuacio/recollida_selectiva/models_de_recollida/segons_sistema_de_recollida/contenidors_soterrats/
- xiv Definició adaptada de Ejolt (Environmental Justice Organisations, Liabilities and Trade) – Mapping environmental justice.
<http://www.ejolt.org/2015/09/dematerialization/>
- xv Definició adaptada del document "The durability of products" de la Comissió Europea.
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6c325b55-7352-11e5-86db-01aa75ed71a1/language-en>
- xvi Definició extreta del pla d'acció en Eco-innovació de la Comissió Europea.
<https://ec.europa.eu/environment/ecoap/about-action-plan/objectives-methodology>
- xvii Definició adaptada de la Comunicació "A European agenda for the collaborative economy" de la Comissió Europea.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-2001_es.htm
- xviii Definició adaptada del document "Circular by Design" de l'Agència Europea de Medi Ambient.
<https://www.eea.europa.eu/publications/circular-by-design>
- xix Directiva 2012/27/UE relativa a l'eficiència energètica.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/es/TXT/?uri=CELEX:32012L0027>
- xx Manual municipal de recollida selectiva. Porta a porta a Catalunya.
<http://www.portaaporta.cat/ca/document.php?idDocument=11>
- xxi European Environment Information and Observation Network (EIONET).
<http://www.eionet.europa.eu/gemet/en/concept/11047>
- xxii Definició extreta del Ministerio para la transición ecológica.

<http://www.mapama.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/prevencion-y-gestion-residuos/flujo/domesticos/gestion/terminologia/>

xxiii Definició extreta de la Proposició de llei sobre la reducció del malbaratament alimentari (BOPC 553, 26 de febrer de 2020)

xxiv Estratègia per les matèries primeres secundàries. Parlament Europeu.

<http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-for-secondary-raw-materials>

xxv Definició extreta de la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic

xxvi Guia per a la implementació de sistemes de pagament per generació de residus municipals. <https://ent.cat/guia-per-a-la-implementacio-de-sistemes-de-pagament-per-generacio-de-residus-municipals/>

xxvii Ministerio para la transición ecológica.

<http://www.mapama.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/prevencion-y-gestion-residuos/flujo/domesticos/gestion/terminologia/>

xxviii Directiva 2008/98/CE sobre els residus i per la que es deroguen determinades Directives.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=celex%3A32008L0098>

xxix Definició adaptada de "Glossary of statistical terms" de la OCDE.

<https://stats.oecd.org/glossary/index.htm>

xxx Definició adaptada de "Glossary of statistical terms" de la OCDE.

<https://stats.oecd.org/glossary/index.htm>

xxxi Definició adaptada de "Glossary of statistical terms" de la OCDE.

<https://stats.oecd.org/glossary/index.htm>

xxxii Extret de les bases reguladores de subvencions per a projectes de foment de l'economia Circular 2016. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

http://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=815865

xxxiii Definició extreta de "Ecodesign guide of WEEE compliance schemes".

<http://eco3e.eu/en/base/design-for-reusage-reparability/>

xxxiv Decret legislatiu 1/2009, de 21 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei reguladora dels residus.

xxxv Agència Europea de medi Ambient.

http://glossary.eea.europa.eu/terminology/concept_html?term=non-hazardous%20waste

xxxvi Definició adaptada de "Glossary of statistical terms" de la OCDE.

<https://stats.oecd.org/glossary/index.htm>

xxxvii Bases reguladores de subvencions per a projectes de foment de l'economia Circular 2016. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya.

http://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?action=fitxa&documentId=815865

xxxviii Àrea Metropolitana de Barcelona.

<http://www.amb.cat/s/web/medi-ambient/gestio-i-organitzacio/taxa-metropolitana-de-tractament-de-residus.html>